

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**Fakultet za odgojne
i obrazovne znanosti**

OBRAZUJEMO (ZA) BUDUĆNOST

31000 Osijek, Ulica cara Hadrijana 10 • +385 31 321 700 • helpdesk@foozos.hr • www.foozos.hr
OIB: 28082679513 • MB: 1404881 • IBAN: HR0823600001103081122

KLASA: 003-06/25-01/25
URBROJ: 2158-63-01-25-27
Osijek, 27. listopada 2025.

Na temelju članku 44. Statuta Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultetsko vijeće Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (u daljnjem tekstu: Fakultetsko vijeće) na 1. sjednici u akademskoj 2025./2026. godini održanoj 27. listopada 2025. godine pod točkom 14. dnevnoga reda donijelo je

POLITIKA OTVORENE ZNANOSTI

FAKULTETA ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Ovaj dokument utvrđuje načela i smjernice za implementaciju otvorene znanosti Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (u daljnjem tekstu Fakultet)- Zasniva se na Politici otvorene znanosti Europske unije, načelima međunarodne organizacije UNESCO i Agende za otvorenu znanost 2025. Europskog sveučilišnog udruženja. Nastavlja se na Inicijativu za Hrvatski oblak za otvorenu znanost te je usklađena s Politikom otvorene znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Hrvatskim planom za otvorenu znanost.

Otvorena znanost obuhvaća slobodan i neograničen pristup znanstvenim informacijama, uključujući znanstvene publikacije, istraživačke podatke, softver i druge rezultate istraživanja.

Cilj je otvorene znanosti povećati vidljivost, dostupnost i ponovljivost znanstvenih istraživanja, kao i promovirati interdisciplinarnu suradnju, inovacije i širenje znanja unutar i izvan akademske zajednice.

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Politikom otvorene znanosti želi povećati vidljivost i odjek publikacija te drugih rezultata istraživačkoga rada djelatnika Fakulteta, a time i njihovu primjenu u obrazovanju, gospodarskom razvoju te društvenom napretku.

Politikom otvorene znanosti također se želi osigurati jednakost i pravednost u pristupu znanju te raznolikost i uključivost u stvaranju znanja.

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti potiče otvorenost i dostupnost znanstvenih informacija u skladu s FAIR i CARE načelima te vodeći se UNESCO-vim preporukama za otvorenu znanost:

- Kvaliteta i integritet koji uključuju poštivanje principa akademskih sloboda i ljudskih prava i podupiranje visoko vrijednih istraživanja.
- Kolektivna dobrobit pri čemu otvorena znanost kao globalno javno dobro treba pripadati čovječanstvu i omogućiti njegov napredak. Znanost treba biti uključiva, održiva i pravedna kako u prilikama tako i u kapacitetima razvoja.
- Principi pravičnosti pri čemu otvorena znanost treba imati značajnu ulogu u osiguravanju jednakosti i pravičnosti među istraživačima zemalja u razvoju i razvijenih zemalja.
- Različitost i uključivost otvorene znanosti koja prihvaća različitost znanja, praksi, načina rada, jezika, istraživačkih rezultata i istraživačkih ciljeva.

Fakultet potiče istraživače i nastavnike da se upoznaju s načelima otvorene znanosti te da s istima upoznaju studente tijekom nastavnog procesa, kao da se i u svom radu rukovode tim načelima.

Fakultet potiče istraživače i nastavnike da omoguće otvoreni pristup publikacijama koje objavljuju te publikacijama u izdanju Fakulteta, poštujući pritom politiku autorskih prava izdavača.

To se može postići:

- objavljivanjem radova u dijamantnom modelu otvorenog pristupa gdje istraživači ne snose troškove objavljivanja, a korisnici imaju slobodan pristup objavljenim radovima.
- objavljivanjem radova u zelenom otvorenom pristupu koji podrazumijeva arhiviranje znanstvenih radova u digitalnim repozitorijima, prije svega u Digitalnim akademskim arhivima i repozitorijima (u daljnjem tekstu: DABAR) ako ugovor o prijenosu dijela autorskih prava na izdavača to izričito ne zabranjuje. Radovi se na ovaj način objavljuju u preprint ili postprint inačici ili kao konačna izdavačeva verzija.
- objavljivanjem radova u zlatnom pristupu po kojem znanstveni časopisi naplaćuju jednokratni iznos (engl. article publication charges – APC) za objavu recenziranog članka koji je nakon toga besplatno dostupan putem mrežnih stranica izdavača. Istraživači su dužni voditi računa o reputaciji ovakvih časopisa te izbjegavati one za koje postoji osnovana sumnja da su predatorskog tipa te da ne zadovoljavaju međunarodne standarde kvalitete u znanstvenom izdavaštvu.

Otvoreni pristup publikacijama treba biti omogućen odmah nakon objave, osim u slučajevima kad postoji zabrana zbog zaštite intelektualnog vlasništva ili ugovornih obveza.

Sve publikacije trebaju biti licencirane putem otvorenih licenci koje omogućuju slobodno preuzimanje, dijeljenje i korištenje, uz poštovanje autorskih prava autora.

Preporučuje se korištenje licenca Creative Commons (npr. CC BY) koje omogućuju maksimalnu vidljivost i ponovnu upotrebu rezultata istraživanja. Metapodatci o publikacijama trebaju biti dostupni pod licencom CC0 (Creative Commons Zero), što omogućuje potpuno odricanje od autorskih prava te maksimalnu interoperabilnost, ponovnu upotrebu, prilagodbu i distribuciju bez ograničenja, povećavajući time vidljivost i dostupnost znanstvenih rezultata.

Fakultet potiče svoje zaposlenike da za sve svoje publikacije, a najkasnije u trenutku objavljivanja, upišu bibliografske podatke u otvoreni sustav CroRIS-CROSBI te ih potiče da redovito ažuriraju podatke u svojim profilima u bazi CroRIS-CROSBI, navodeći pritom poveznice na izvorne dokumente gdje god je to moguće.

Znanstveno-nastavnom osoblju koji sudjeluju u znanstvenim istraživanjima preporuča se izraditi Plan upravljanja istraživačkih podataka prema tzv. FAIR (engl. Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) principima, koji osiguravaju pronalazak, pristup, interoperabilnost i ponovno korištenje podataka.

Istraživački podatci nastali u sklopu znanstvenoistraživačkih projekata koji se dijele u otvorenom pristupu trebaju biti javno dostupni i pohranjeni u repozitorijima koji podržavaju načela FAIR-a što znači da istraživački podatci trebaju biti pronalazljivi (engl. findable), dostupni (engl. accessible), interoperabilni (engl. interoperable), upotrebljivi (engl. reusable) u skladu s europskim strategijama otvorene znanosti.

DABAR se koristi kao primarna infrastruktura za pohranu i dijeljenje istraživačkih podataka u skladu s najboljim praksama i tehnološkim standardima.

Fakultet potiče objavu i dijeljenje obrazovnih sadržaja u otvorenom pristupu. Obrazovni materijali koje stvaraju nastavnici, uključujući prezentacije, videomaterijale i druge digitalne alate, trebaju biti dostupni široj javnosti putem institucijskog repozitorija.

Svi obrazovni materijali trebaju biti licencirani putem otvorenih licenci kao što je Creative Commons (CC BY) koje omogućuju slobodno dijeljenje, prilagodbu i korištenje sadržaja, uz poštovanje prava autora. Fakultet potiče korištenje najotvorenijih licenci kako bi se omogućila najveća moguća dostupnost i ponovna upotreba obrazovnih resursa.

Fakultet osigurava tehničku infrastrukturu za pohranu i dijeljenje otvorenih obrazovnih sadržaja koristeći institucijski repozitorij.

Fakultet će organizirati edukacijske programe za nastavnike, studente i istraživače s ciljem podizanja svijesti o otvorenoj znanosti i unapređenja vještina potrebnih za provedbu njezinih načela. Fakultet će pružati savjete i podršku u vezi s tehničkim, pravnim i etičkim pitanjima otvorene znanosti, uključujući pravilnu pohranu i dijeljenje podataka, zaštitu privatnosti i intelektualnog vlasništva.

Poticat će se suradnja sa sličnim inicijativama na drugim sveučilištima i istraživačkim institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu radi razmjene iskustava, resursa, alata i metodologija te jačanja kapaciteta za otvorenu znanost.

Fakultet će redovito pratiti napredak i učinkovitost primjene otvorene znanosti unutar institucije, pružati povratne informacije te preporučivati prilagodbe strategija, infrastrukture i politika otvorene znanosti kako bi se osigurao kontinuitet i usklađivanje s međunarodnim inicijativama.

Razvijat će se i organizirati programi obuke za istraživače i studente radi podizanja svijesti o otvorenoj znanosti i unapređenja vještina potrebnih za provedbu njezinih načela. Fakultet će pružati savjete i podršku u vezi s tehničkim, pravnim i etičkim pitanjima otvorene znanosti, uključujući pravilnu pohranu i dijeljenje podataka, zaštitu privatnosti i intelektualnog vlasništva.

DEKANICA
Emina Berbić Kolar
prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar